

UCHWAŁA NR XXXI/170/2025
RADY POWIATU W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM

z dnia 28 listopada 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla
Powiatu Tomaszowskiego w oparciu o Narodowy Program Ochrony Zdrowia
Psychicznego na lata 2023-2030.**

Na podstawie: art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz.107 ze zm.) oraz art. 2 ust.4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz.917) Rada Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Tomaszowskiego w oparciu o Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Michał Jodłowski

**POWIATOWY PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA POWIATU TOMASZOWSKIEGO**

w oparciu o

**NARODOWY PROGRAM OCHRONY
ZDROWIA PSYCHICZNEGO**

na lata 2023-2030

Spis treści

Wprowadzenie	str.3
I. Zdrowie psychiczne	str.3
II. Struktura demograficzna	str.4
III. Diagnoza występowania zaburzeń psychicznych na terenie powiatu tomaszowskiego	str.5
IV. Zadania wykonywane przez określone jednostki z uwzględnieniem problematyki dotyczącej zdrowia psychicznego	str.9
1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul.św.Antoniego 41 w Tomaszowie Maz.	str.9
2. Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, ul. Szkolna 14 w Tomaszowie Maz.	str.10
3. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, ul. Majowa 1/13 w Tomaszowie Maz.	str.11
4. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Majowa 1/13 w Tomaszowie Maz.	str.13
5. Tomaszowskie Centrum Zdrowia Sp. o.o., ul. Jana Pawła II 35 w Tomaszowie Mazowieckim.....	str.14
6. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ul. Majowa 1/13 w Tomaszowie Maz.	str.16
7. Komenda Powiatowa Policji, ul. Wandy Panfil 44 w Tomaszowie Maz.	str.17
8. Powiatowy Urząd Pracy, ul. św.Antoniego 41 w Tomaszowie Maz.	str.17
9. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi w gminnych ośrodkach pomocy społecznej	str.18
10. Dom Pomocy Społecznej Nr 1, ul. Polna 56 w Tomaszowie Maz.....	str.23
11. Dom Pomocy Społecznej Nr 2, ul. Jana Pawła II 37 w Tomaszowie Maz.....	str.23
12. Warsztaty Terapii Zajęciowej	str.24
13. Stowarzyszenia i fundacje na rzecz osób niepełnosprawnych	str.24
V. Harmonogram zadań POZP dla powiatu tomaszowskiego na lata 2026-2030.....	str.27
VI. Monitoring i sprawozdawczość	str.32
Podsumowanie	str.32
Spis tabel	str.32

Wprowadzenie

Niniejszy program opracowany został na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz.U. z 2023 poz.2480 t.j.), którego główne cele sformułowane zostały w następującym brzmieniu:

- zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.

Celem opracowania Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Tomaszowskiego w oparciu o Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 było przede wszystkim prawidłowe diagnozowanie sytuacji zdrowotnej mieszkańców powiatu tomaszowskiego, przeprowadzenie analizy potrzeb i dostępności do każdego rodzaju świadczeń skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi, a w efekcie końcowym ustalenie obszarów wymagających korekty, aktywizacji i podjęcia działań.

W celu opracowania Programu powołany został Uchwałą Zarządu Powiatu w Tomaszowie Maz. nr 361/2025 z dnia 4.09.2025 r. zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 na terenie powiatu tomaszowskiego.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Tomaszowskiego w oparciu o Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, wyznacza kierunek działań administracji samorządowej, które zmierzać mają do osiągnięcia celu nadrzędnego- ochrony i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców naszej społeczności- i stanowi kontynuację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla powiatu tomaszowskiego na lata 2011-2015 oraz Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla powiatu tomaszowskiego na lata 2018-2022.

I . Zdrowie Psychiczne

Zadania systemu ochrony zdrowia psychicznego, to z jednej strony działania profilaktyczne, z drugiej zaś identyfikacja i diagnoza zaburzeń, zapewnienie efektywnej opieki, dostosowanej do potrzeb osoby leczonej, zapewnienie działań zmierzających do redukcji stresu pacjenta i jego rodziny, osób bliskich, działania edukacyjne adresowane zarówno do osób z zaburzeniami psychicznymi jak też ich rodzin, zapobieganie niepełnosprawności, samouszkodzeniom, samobójstwom, instytucjonalizacji.

Zdrowie psychiczne jest jednym z najważniejszych zasobów współczesnego społeczeństwa, jego utrzymanie i przywracanie jest nadal dużym wyzwaniem. „**Zdrowie psychiczne**”- przyjęta w 1948 r. w konstytucji Światowej Organizacji Zdrowia definicja

określa je jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Ze względu na wieloznaczność i ogólnikowość terminu, pojęcie zdrowia psychicznego jest w różny sposób kategoryzowane i uściślane, choć przeważa pogląd, iż nie istnieje jedna i bezwzględnie uniwersalna definicja zdrowia psychicznego, nie ma jednej definicji, ponieważ (według WHO), różnice kulturowe, subiektywne odczucia oraz rywalizujące ze sobą profesjonalne teorie wpływają na to, jak termin ten jest rozumiany.

Zdrowie psychiczne w pojęciu medycznym jest to stan wolny od zaburzeń psychicznych, czyli takie zachowanie człowieka, które jest wolne od zakłóceń czynności psychicznych. Ogólnie zdrowie można zdefiniować jako nieobecność choroby, dobre samopoczucie oraz satysfakcjonujące twórcze życie. W ujęciu psychologicznym, zdrowie psychiczne, to zdolność do twórczego rozwoju i samorealizacji, akceptacja i poczucie własnej wartości i tożsamości, zdolność osiągania satysfakcji z życia, realistyczna percepcja rzeczywistości. Natomiast w ujęciu socjologicznym, zdrowie psychiczne to zdolność przystosowania się jednostki do norm kulturowych i środowiska społecznego, uwewnętrzniania norm w przebiegu socjalizacji, umiejętności prawidłowej koegzystencji w grupie i właściwego funkcjonowania w rolach społecznych.

II. Struktura demograficzna. ¹

Powiat tomaszowski zlokalizowany jest we wschodniej części województwa łódzkiego. Gęstość zaludnienia w osobach na km² to 108 osób. Obejmuje 11 gmin- gmina miejska Tomaszów Mazowiecki oraz 10 gmin wiejskich: Tomaszów Mazowiecki, Będków, Budziszewice, Czerniewice, Inowłódz, Lubochnia, Rokiciny, Rzeczyca, Ujazd i Żelechlinek. Największą pod względem liczby ludności, gminą wchodzącą w skład powiatu tomaszowskiego jest miasto Tomaszów Mazowiecki (57 438 mieszkańców). Liczba mieszkańców w powiecie tomaszowskim na koniec 2023 roku wynosiła 110 634 w tym: 52 867 mężczyzn i 57 767 kobiet.

Tabela nr 1. Sytuacja demograficzna powiatu tomaszowskiego w latach 2021-2023

Powiat tomaszowski	rok		
	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców ogółem	112 303	111 439	110 634

W latach 2021-2023 liczba mieszkańców zmalała o 1,49%. Średni wiek mieszkańców wynosi 44,4 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz jest **wiekszy** do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy powiatu tomaszowskiego zawarli w 2023 roku 388 małżeństw, co odpowiada 3,5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa łódzkiego. W tym samym okresie odnotowano 1,47 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to wartość mniejsza do wartości dla województwa

¹ Dane demograficzne pochodzą z opracowania Głównego Urzędu Statystycznego w Łodzi

łódzkiego. Powiat Tomaszowski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący – 690. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,22 na 1000 mieszkańców powiatu tomaszowskiego. W 2023 roku urodziło się 721 dzieci, w tym 50,1% dziewczynek i 49,9 % chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,26 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Tabela nr 2. Wybrane dane statystyczne dla powiatu tomaszowskiego za lata 2021-2023.

Wybrane dane statystyczne	2021	2022	2023
Ludność	112 303	111 439	110 634
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	76,1	76,4	77,2
Urodzenia żywe na 1000 ludności	7,62	7,23	6,5
Zgony na 1000 ludności	15,63	13,57	12,71
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-8,01	-6,34	-6,22
Liczba ludności przypadających na 1 przychodnię	1 560	1 592	1 516
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	8,0	7,7	7,7
Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę	3 509	3 595	3 951

III. Diagnoza występowania zaburzeń psychicznych na terenie powiatu tomaszowskiego.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o:

- niepełnosprawności,
- stopniu niepełnosprawności,
- wskazaniach do ulg i uprawnień.

Przedmiotowe orzeczenia poza ustaleniem statusu osoby orzeczonej jako osoby niepełnosprawnej, stanowią również podstawę do przyznania różnego rodzaju ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów. Orzecznictwo o niepełnosprawności służy osobom, które chcą uzyskać prawne potwierdzenie statusu osoby niepełnosprawnej, umożliwiające korzystanie z przewidzianych dla nich świadczeń i przywilejów takich jak np. odliczenia podatkowe, zasiłki, ulgowe przejazdy, umieszczenie w domu pomocy społecznej. Pozwala ukierunkować działania osoby z niepełnosprawnością bądź jej opiekunów, związane z prowadzoną terapią i rehabilitacją.

W ramach ustawowo realizowanych zadań Zespół orzeka m.in. w zakresie zaburzeń psychicznych:

- 01-U (upośledzenie umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym),
- 02-P (choroby psychiczne w tym: zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne),

- 12-C (całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia).

Przy ustalaniu liczby osób z zaburzeniami psychicznymi, wzięto pod uwagę dane przedstawione przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tomaszowie Maz.

Tabela nr 3. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2021-2024 wg przyczyny niepełnosprawności.

l.p.	Dane dotyczące wydania orzeczeń o niepełnosprawności	Ilość wydanych orzeczeń			
		2021	2022	2023	2024
1	01-U	21	10	7	11
2	02-P	33	17	22	19
3	12-C	82	88	104	110
Razem:		136	115	133	140

Źródło: PZOON w Tomaszowie Maz.

Tabela nr 4. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2021-2024 według stopni niepełnosprawności.

Dane dotyczące wydania orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	Stopień znaczny				Stopień umiarkowany				Stopień lekki			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
01-U	40	48	52	40	54	52	57	46	0	0	0	0
02-P	73	100	118	126	207	201	183	212	3	16	9	10
12-C	10	23	30	41	13	10	14	14	0	0	0	0
Razem:	123	171	200	207	274	263	254	272	3	16	9	10

Źródło: PZOON w Tomaszowie Maz.

W poniższych tabelach uwzględniono jednostki służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji rynku pracy, edukacji z terenu powiatu tomaszowskiego świadczące usługi pomocy i opieki, uwzględniając ich zakres działania, grupy osób objętych pomocą oraz inne informacje z zakresu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin. Dane przygotowano w zestawieniu tabelarycznym. Zadania wykonywane przez określone jednostki uwzględniają najczęściej problematykę dotyczącą zdrowia psychicznego.

Tabela nr 5. Problematyka dotycząca zdrowia psychicznego w poszczególnych jednostkach.

l.p.	Zakres danych	opis
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Św. Antoniego 41, 97-200 Tomaszów Maz.		

Zakres działania (zadania w zakresie związanym ze zdrowiem psychicznym)	- zadania powiatu wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnych; - kierowanie osób do Środowiskowego Domu Samopomocy na podstawie ustawy o pomocy społecznej.
Grupy osób objętych pomocą	Osoby z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi.
Informacje dodatkowe	PCPR nie prowadzi dodatkowych poza ustawowo wymaganymi, działań na rzecz osób chorych psychicznie. Na rzecz osób z niepełnosprawnością realizowany jest program „Opieka wytchnieniowa- edycja 2025” oraz „Aktywny samorząd”.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Majowa 1/13, 97-200 Tomaszów Maz.	
Zakres działania (zadania w zakresie związanym ze zdrowiem psychicznym)	- diagnozowanie dzieci i młodzieży; - udzielania dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej; - realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych; - organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych
Grupy osób objętych pomocą.	Dzieci i młodzież, rodzice i nauczyciele.
Informacje dodatkowe	-
Powiatowy Urząd Pracy, ul. Św. Antoniego 41, 97-200 Tomaszów Maz.	
Zakres działania (zadania w zakresie związanym ze zdrowiem psychicznym)	- pośrednictwo pracy; - poradnictwo zawodowe (indywidualne i grupowe); - pomoc w nabywaniu wiedzy, umiejętności lub kwalifikacji poprzez finansowanie szkoleń i bonów na kształcenie ustawiczne; - organizacja i finansowanie staży, prac społecznie użytecznych; - wsparcie pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne lub poszukujące pracy poprzez refundację części kosztów zatrudnienia; - refundacja pracodawcy kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy; - udzielanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej; - wspieranie mobilności poprzez finansowanie bonów na zasiedlenie.
Grupy osób objętych pomocą.	Osoby z niepełnosprawnością zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy, w tym bezrobotne oraz poszukujące pracy.
Informacje dodatkowe	- Pozyskiwanie ze środków Funduszu Pracy dodatkowych środków finansowych (rezerwy ministra) na realizację programów na rzecz aktywności zawodowej, wspieranie zatrudnienia oraz rynku pracy, w których uczestniczyć mogą również osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności;

	- udzielanie informacji na temat projektów i działań realizowanych przez jednostki zewnętrzne skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ul. Majowa 1/13, 97-200 Tomaszów Maz.	
Zakres działania (zadania w zakresie związanym ze zdrowiem psychicznym)	- profilaktyka uzależnienia od tytoniu, alkoholu i środków psychoaktywnych; - profilaktyka uzależnień behawioralnych; - promocja zdrowego stylu życia w zakresie przeciwdziałania zakażeniom HIV, propagowanie rzetelnych i aktualnych informacji w zakresie problematyki HIV/AIDS oraz przeciwdziałanie stygmatyzacji i dyskryminacji osób zakażonych HIV.
Grupy osób objętych pomocą.	Ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
Informacje dodatkowe	-
Tomaszowskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o. , ul. Jana Pawła II 35, 97-200 Tomaszów Maz.	
Zakres działania (zadania w zakresie związanym ze zdrowiem psychicznym)	- Centrum Zdrowia Psychicznego (Poradnia Zdrowia Psychicznego, Oddział Psychiatryczny, Oddział Dzienny, Zespół Leczenia Środowiskowego, Punkt Koordynacyjny); - Poradnia Psychologiczna, Poradnia Psychologiczna dla Dzieci i Młodzieży, Poradnia Leczenia Uzależnień.
Grupy osób objętych pomocą.	Dzieci, młodzież, dorośli.
Informacje dodatkowe	Centrum Zdrowia Psychicznego.
Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Majowa 1/13, 97-200 Tomaszów Maz.	
Zakres działania (zadania w zakresie związanym ze zdrowiem psychicznym)	- wsparcie emocjonalne i psychologiczne dla uczestników - trening umiejętności społecznych i samodzielności w codziennym życiu - terapia zajęciowa i rehabilitacja społeczno-zawodowa - integracja z lokalnym środowiskiem, zapobieganie izolacji
Grupy osób objętych pomocą.	- osoby psychicznie chore- 02P; - osoby upośledzone intelektualnie- 01U. - osoby z niepełnosprawnością sprzężoną
Informacje dodatkowe	- podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia; - podejmowanie działań zmierzających do osiągnięcia poprawnej jakości życia i powstrzymywania postępującej regresji.
Komenda Powiatowa Policji , ul. Wandy Panfil 44, 97-200 Tomaszów Maz.	

Zakres działania (zadania w zakresie związanym ze zdrowiem psychicznym)	- zadania prewencyjne, edukacyjne, informacyjne.
Grupy osób objętych pomocą.	- dzieci i młodzież ze środowisk zagrożonych patologią społeczną; - osoby dotknięte przemocą rodzinną; - sprawcy przemocy w rodzinie; - osoby uzależnione i współuzależnione.
Informacje dodatkowe	-

IV. Zadania wykonywane przez określone jednostki z uwzględnieniem problematyki dotyczącej zdrowia psychicznego.

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Św. Antoniego 41 w Tomaszowie Maz.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie to jednostka organizacyjna, realizująca zadania z zakresu pomocy społecznej, a także rehabilitacji społecznej, które mają na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych.

Tabela nr 6. Wybrane zagadnienia z zakresu działalności PCPR w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.

l.p.	Zakres danych	2021	2022	2023	2024
1	Ilość decyzji kierujących do Środowiskowego Domu Samopomocy- stan na koniec roku	35	36	34	47
2	Ilość porad udzielonych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej	- Psycholog- 670; - Pedagog- 57; - Radca Prawny- 354; - Pracownik socjalny- 17 - Terapeuta- 9	- Psycholog- 1151; - Pedagog- 142; - Prawnik- 400 ; - Pracownik socjalny- 17	- Psycholog- 900; - Pedagog- 175; - Prawnik- 319; - Pracownik socjalny- 1 - Terapeuta- 41	- Psycholog- 737; - Pedagog- 137; - Prawnik- 315; - Pracownik socjalny- 13
3	Ilość turnusów rehabilitacyjnych ogółem	307	313	475	368
4	Zakup przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego ogółem	845	1 468	1 849	2 881
5	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych ogółem	83	56	61	85
6	Inne formy wsparcia: „Aktywny samorząd” (PCPR nie prowadzi sprawozdawczości wg symbolu niepełnosprawności)	227	229	224	271
7	Opieka wytchnieniowa	-	50	65	70

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Maz.

Największy odsetek osób z omawianymi symbolami przyczyny niepełnosprawności, korzystających z dofinansowania udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Maz., stanowią osoby korzystające z zakupów przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego.

2. Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, ul. Majowa 1/13 w Tomaszowie Maz.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Tomaszowie Maz przeznaczony jest dla osób dorosłych przewlekle chorych psychicznie oraz z niepełnosprawnością intelektualną z terenu powiatu tomaszowskiego wymagających wsparcia i postępowania rehabilitacyjnego zmierzającego do poprawy jakości życia, funkcjonowania i powstrzymywania regresji.

Zadaniem ŚDS jako ośrodka jest pomoc w rozwijaniu samodzielności, nauka radzenia sobie w kontaktach społecznych oraz zapewnienie różnych form terapii. Ważnym elementem działalności jest także udzielanie wsparcia emocjonalnego, pomoc w rozwiązywaniu trudności życiowych i urzędowych a także integrowanie uczestników ze społecznością lokalną, aby zapobiegać izolacji i wykluczeniu społecznemu.

Główne zadania ŚDS to: indywidualne i grupowe treningi: umiejętności praktycznych, dbałości o wygląd zewnętrzny i nauki higieny, kulinarny, gospodarowania własnymi środkami finansowymi, umiejętności spędzania czasu wolnego, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, radzenia sobie ze stresem, umiejętności społecznych; terapia zajęciowa, ruchowa, zajęcia umuzykalniające, komputerowe oraz poradnictwo socjalne i psychologiczne.

Tabela nr 7. Wybrane zagadnienia dotyczące Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.

l.p.	Zakres danych	2021	2022	2023	2024
1	Ilość osób objętych pomocą w Środowiskowym Domu Samopomocy	36	35	36	42
2	Ilość osób oczekujących na przyjęcie do Środowiskowego Domu Samopomocy	-	-	-	3
3	Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy ze względu na symbol przyczyny niepełnosprawności 01-U	5	4	5	9
4	Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy ze względu na symbol przyczyny niepełnosprawności 02-P	21	20	17	20
5	Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy ze względu na niepełnosprawność sprzężoną 01-U i 02-P	10	9	9	11
6	Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy ze względu na inny organ orzecznictwa (ZUS, KRUS)	ZUS: 15	ZUS: 15	ZUS: 20	ZUS: 24
7	Ilość uczestników z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności z podziałem na kobiety i mężczyzn	5 kobiet, 9 mężczyzn	4 kobiet, 10 mężczyzn	4 kobiet, 10 mężczyzn	5 kobiet, 11 mężczyzn

8	Ilość uczestników ze znacznym stopniem niepełnosprawności z podziałem na kobiety i mężczyzn	12 kobiety, 10 mężczyzn	11 kobiety, 10 mężczyzn	12 kobiet, 10 mężczyzn	14 kobiet, 12 mężczyzn
---	---	----------------------------	----------------------------	---------------------------	---------------------------

Źródło: Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Tomaszowie Maz.

3. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, ul. Majowa 1/13 w Tomaszowie Maz.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tomaszowie Mazowieckim zajmuje się kształceniem i wychowaniem uczniów, którzy ze względu na swoją niepełnosprawność wymagają stosowania specjalnych metod pracy oraz organizacji nauki.

Ośrodek otacza opieką nie tylko ucznia / wychowanka, ale i jego rodzinę. Zapewnia poradnictwo w aspekcie pedagogicznym, psychologicznym i w razie potrzeby niesie pomoc materialną. Dąży do pełnej integracji ze środowiskiem poprzez współpracę z placówkami oświatowymi i instytucjami wspierającymi jego rozwój. Podstawową zasadą pracy jest indywidualizacja wymagań w stosunku do każdego dziecka, metod i form pracy, doboru środków dydaktycznych oraz organizacji zajęć.

W ramach działań rewalidacyjnych uczniowie objęci są następującymi zajęciami:

- zajęcia logopedyczne,
- zajęcia korekcyjno – kompensacyjne,
- terapia behawioralna,
- terapia autyzmu,
- zajęcia integracji sensorycznej,
- terapia psychologiczna.

Tabela nr 8. Dane statystyczne dotyczące ilości uczniów w SOSW i stopnia niepełnosprawności.

Poszczególne ogniwa w SOSW	Stopień niepełnosprawności umysłowej			
	Lekki	Umiarkowany i znaczny	Autyzm	Niepełnosprawność sprzężona
Szkoła Podstawowa	26	29	19	31
Branżowa Szkoła I Stopnia	17	-	2	-
Szkoła Przyspasabiająca do pracy	-	13	-	10
Razem:	43	42	21	41

Ponadto w placówce jest w Szkole Podstawowej 1 uczeń z afazją oraz 2 uczniów w SOSW z niepełnosprawnością intelektualną.

Źródło: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Tomaszowie Maz.

Szkoła uwzględnia w programach szkolnych zagadnienia z edukacji zdrowotnej, w tym elementy zdrowia psychicznego i profilaktyki w ramach zajęć lekcyjnych: godzin

wychowawczych, lekcji przedmiotowych. Ponadto prowadzone są na bieżąco i w miarę potrzeb pogadanki w ramach lekcji wychowawczych, zajęć świetlicowych w grupach wychowawczych, zajęć rewalidacyjnych na tematy związane ze zdrowym stylem życia, higieną osobistą, uczeniem właściwego reagowania na stres i sytuacje trudne.

Szkoła realizuje następujące programy profilaktyczne i uczestniczy w akcjach ogólnopolskich:

1. Program profilaktyczny „Trzymaj formę”,
2. Powiatowa kampania profilaktyczna „Kryształowy uśmiech mam, bo o zęby dbam”,
3. Program edukacyjny „Wybierz życie-Pierwszy Krok”,
4. Program profilaktyczny „Znamie! Znam je?”,
5. Program „Suplementuję, gdy potrzebuję”,
6. Realizacja elementów programu profilaktycznego „Dopalaczom mówimy STOP-wybijamy życie”,
7. Program profilaktyczny „Podstępne WZW”.
8. Realizacja wybranych tematów z programu własnego „Agresji mówię stop”,
9. Udział w programie edukacyjnym Akademia Bezpiecznego Puchatka.

Poza tym w szkole dostępne są materiały edukacyjno- informacyjne: ulotki, gazetki ściennie tematyczne oraz propagowane jest czytelnictwo promujące zdrowy styl życia.

W ramach działań profilaktycznych w szkole odbywają się spotkania związane z tematyką zdrowia:

- „Bezpieczna droga do szkoły. Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży”,
- „Odpowiedzialność prawna nieletnich”,
- „Bezpieczeństwo w sieci-walka z cyberprzemocą”,
- spotkania dot. uzależnień, HIV/AIDS,
- spotkania profilaktyczne dot. zdrowego odżywiania, przeciwdziałania zażywania substancji psychoaktywnych, profilaktyki antyalkoholowej, czerniaka, profilaktyka raka piersi i HPV.

W ramach działań rewalidacyjnych uczniowie objęci są następującymi zajęciami:

- rewalidacja – terapia autyzmu,
- rewalidacja -terapia behawioralna,
- rewalidacja usprawnianie motoryki małej,
- rewalidacja – terapia logopedyczna,
- rewalidacja – wyrównywanie wiadomości edukacyjnych,
- rewalidacja – usprawnienie percepcyjno – motoryczne,
- rewalidacja – korekta wad postawy i integracja sensoryczna.

W ramach działań specjalistycznych uczniowie objęci są następującymi zajęciami:

- terapia metodą Tomatisa,
- terapia metodą Biofeedback,

- terapia pedagogiczna,
- terapia psychologiczna.

W Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tomaszowie Maz., organizowane są i prowadzone zajęcia edukacyjne i informacyjne dla dzieci, rodziców, nauczycieli z zakresu zdrowia psychicznego.

4. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Majowa 1/13 w Tomaszowie Maz.

Celem Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Tomaszowie Maz. jest udzielanie dzieciom pomocy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno- pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Poradnia zajmuje się diagnozą, terapią, profilaktyką, orzecznictwem i doradztwem zawodowym. Obejmuje opieką dzieci do ukończenia edukacji w szkołach ponadpodstawowych.

Tabela nr 9. Dane dotyczące ilości wydanych zaświadczeń, opinii, orzeczeń u dzieci diagnozowanych i poddawanych terapii w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.

l.p.	Zakres danych	2021	2022	2023	2024
1	Ilość wydanych orzeczeń dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych	17	32	90	83
2	Ilość wydanych informacji o wynikach diagnozy	430	560	578	621
3	Liczba dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi	112	146	-	-
4	Liczba dzieci z ADHD	32	56	-	-
5	Liczba dzieci z zaburzeniami odżywiania (bulimia, anoreksja)	3	-	-	-
6	Liczba dzieci z zaburzeniami psychicznymi (m.in. depresja, schizofrenia)	37	46	-	-
7	Uzależnienia od substancji psychoaktywnych	2	2	-	-
8	Uzależnienie od komputera	3	35		
9	Nieppełnosprawność intelektualna	44	40	46	40
10	Niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym	5	16	11	7

Źródło: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tomaszowie Maz.

5. Tomaszowskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o., ul. Jana Pawła II 35 w Tomaszowie Mazowieckim.

Oddział Psychiatryczny funkcjonuje w Tomaszowie Maz. od 2001 roku. Pacjenci oddziału mają możliwość korzystania na miejscu z konsultacji lekarzy innych specjalności oraz diagnostyki obrazowej i laboratoryjnej. W oddziale zatrudnionych jest 6 lekarzy pracujących w oddziale, 4 lekarzy pracujących na dyżurach oraz 1 psycholog. Pacjentami opiekuje się 21 pielęgniarek, 3 sanitariuszy i 3 terapeutów zajęciowych.

Poradnia Zdrowia Psychicznego świadczy usługi medyczne w zakresie diagnostyki i leczenia wszystkich zaburzeń i problemów psychicznych (zaburzenia lękowe, nerwice, depresje, psychozy, uzależnienia, problemy emocjonalne i osobowościowe, problemy w relacjach i związkach). W poradni pacjent może skorzystać z usług lekarza psychiatry, a także psychologa oraz psychoterapeuty.

Poradnia psychologiczna udziela świadczeń w zakresie:

- ✓ diagnozy psychologicznej,
- ✓ porady psychologicznej,
- ✓ psychoedukacji,
- ✓ psychoterapii indywidualnej (sesja).

Poradnia niesie pomoc w takich stanach jak: nerwice lękowe, natręctwa, lęki fobijne i społeczne, depresja, stany podstresowe i pourazowe, stany przemęczenia i wypalenia zawodowego, zaburzenia snu, kryzysy życiowe, strata osoby bliskiej, problemy interpersonalne.

Poradnia leczenia uzależnień zajmuje się diagnozowaniem uzależnienia od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz hazardu. Porady mają charakter indywidualny lub grupowy. Grupy prowadzone są dla uzależnionych jak również współuzależnionych. Celem psychoterapeutów jest przede wszystkim pomoc osobom uzależnionym poprzez: wspieranie, motywowanie, pomoc w wychodzeniu z kryzysu i podtrzymania terapii.

Tabela nr 10. Dane statystyczne dotyczące ilości udzielonych porad w TCZ Sp. z o.o. w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.

	Poradnia Zdrowia Psychicznego	2021	2022	2023	2024
1	Liczba pacjentów objętych opieką poradni	1 659	1 731	2 017	2 874
2	Ilość porad udzielanych przez poradnię	4 690	4 976	5 818	11 246
3	Ilość porad z zakresu zdrowia psychicznego dla dorosłych	4 676	4 951	5 752	11 086

Źródło: Tomaszowskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Tomaszowie Maz.

Centrum Zdrowia Psychicznego w Tomaszowskim Centrum Zdrowia.

CZP utworzone zostało w oparciu o Narodowy Program Zdrowia Psychicznego. Celem CZP jest koordynacja działań leczniczych i pomocniczych w psychiatrycznej opiece zdrowotnej dla dorosłych mieszkańców miasta i powiatu tomaszowskiego. Koordynacja świadczeń oznacza, że dla pacjentów objętych programem opracowane zostaną indywidualne, dostosowane do potrzeb plany terapii i zdrowienia, a nad ich realizacją czuwa koordynator opieki. Do CZP może zgłosić się każda osoba, zamieszkująca na terenie powyżej wskazanego obszaru, znajdująca się w kryzysie psychicznym, jak również jej krewni i osoby trzecie, dla których nie jest obojętny los osoby potrzebującej profesjonalnego wsparcia. Na pierwsze spotkanie w CZP nie jest wymagane skierowanie.

W skład CZP wchodzi komórki organizacyjne udzielające świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu opieki psychiatrycznej zlokalizowane w Tomaszowskim Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Tomaszowie Maz.:

- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych, tel. 44-725 72 16
- Zespół Lecznictwa Środowiskowego (domowego) tel. 500-610-217; tel. 502-233-225
- Oddział Dzienny Ogólny, tel. 42-241 01 00
- Oddział Całodobowy Ogólny, tel. 42-241 01 00.

Strukturą, która została powołana w celu ułatwienia pacjentom skorzystania z właściwej formy pomocy są działające w ramach Poradni Zdrowia Psychicznego Punkty Zgłoszeniowo-Koordynacyjne. PZK pełni kluczową rolę w strukturze CZP, integrując funkcje organizacyjne, koordynacyjne oraz medyczno- społeczne. Punkty Zgłoszeniowo-Koordynacyjne działają w dni robocze w godz. 8.00- 18.00. Pracownik PZK, którym jest psycholog bądź pielęgniarka psychiatryczna, po dokonaniu oceny potrzeb zdrowotnych, w porozumieniu z pacjentem, określi wstępny plan postępowania oraz ustali termin udzielania kolejnego świadczenia. W przypadkach ocenionych jako pilne, zapewni interwencję medyczną nie później, niż w ciągu 72 godzin. PZK udziela również informacji o możliwościach uzyskania wsparcia pozamedycznego, a także miejscach udzielania świadczeń z zakresu pomocy społecznej. Ponadto w Punkcie Zgłoszeniowo-Koordynacyjnym realizowane są interwencje psychologiczne na podstawie skierowania od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego (kod 1700).

W strukturze CZP funkcjonują Punkty Zgłoszeniowo- Koordynacyjne w dwóch lokalizacjach:

- PZK Centrum Zdrowia Psychicznego, ul. Graniczna 63, tel. 42 241 01 06, tel. 511-845-415,
- PZK Centrum Zdrowia Psychicznego, ul. Niska 14, tel. 633-733-906, tel. 533-733-906.

W przypadku gdy pacjent nie jest w stanie dotrzeć do Centrum Zdrowia Psychicznego na pierwszy kontakt, współpracujący z PZK Zespół Środowiskowy może udzielić wsparcia w warunkach domowych. Rozmowa z pacjentem i jego rodziną ma na celu identyfikację problemów, ustalenie dalszych działań adekwatnych do stanu zdrowia pacjenta oraz udzielenie wsparcia i zmotywowanie do procesu zdrowienia.

Asystent Zdrowienia.

W ramach programu pilotażowego od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-15.00 jest możliwość kontaktu z ekspertem przez doświadczenie- Asystentem Zdrowienia. Asystent Zdrowienia to osoba, która sama doświadczyła kryzysu natury psychicznej. Dzięki odpowiedniemu przeszkoleniu, przebyтым terapiom i pracy własnej, polegającej m.in. na poddaniu refleksji swoich przeżyć. Asystent wspiera osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, wspiera pracę zespołów terapeutycznych w zakresie zdrowia psychicznego, świadczeniobiorców poprzez rozmowy, motywowanie i podtrzymywanie nadziei na powrót do zdrowia.

6. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ul. Majowa 1/13 w Tomaszowie Maz.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tomaszowie Mazowieckim swoim działaniem obejmuje teren miasta Tomaszowa Maz. i powiatu tomaszowskiego. PSSE prowadzi kampanie informacyjne i warsztaty mające na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego, czynników ryzyka i sposobów radzenia sobie z problemami. Promuje aktywność fizyczną, zdrowe odżywianie i inne aspekty stylu życia, które pozytywnie wpływają na zdrowie psychiczne.

Tabela nr 11. Programy profilaktyczne realizowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024

I.p.	Realizowane programy	2021	2022	2023	2024
		Ilość osób			
1.	Dopalaczom mówimy STOP – wybieramy zdrowie (Celem jest zapobieganie używaniu środków psychoaktywnych oraz kształtowanie bezpiecznych zachowań zdrowotnych wśród młodzieży szkolnej)	448	483	1 304	1 130
2.	ARS, czyli jak dbać o miłość? (celem jest ukazanie jak nadużywanie substancji psychoaktywnych wpływa na wartości takie jak miłość, rodzina, bezpieczeństwo wśród młodych ludzi)	448	681	114	-
3.	Warsztaty profilaktyczne w zakresie uzależnień behawioralnych (Spotkania profilaktyczne w zakresie negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych problemowym używaniem będzie nadużywaniem korzystania z urządzeń elektronicznych oraz cybermediów).	-	-	300	650
4.	Warsztaty profilaktyczne w zakresie zdrowia psychicznego w kontekście emocji (Spotkania profilaktyczne w zakresie zdrowia psychicznego w kontekście rozpoznawania, definiowania i sposobów regulowania emocji).	-	-	-	250
5.	Warsztaty profilaktyczne w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych (Spotkania profilaktyczne	100	1 100	1 700	1 200

	dotyczące uzależnień od substancji psychoaktywnych w zakresie skutków zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych używania w/w środków).				
--	---	--	--	--	--

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tomaszowie Maz.

7. Komenda Powiatowa Policji, ul. Wandy Panfil 44 w Tomaszowie Maz.

Do zadań Policji należy inicjowanie oraz organizowanie działań, których celem jest zapobieganie zjawiskom kryminogennym, popełnianiu przestępstw i wykroczeń. Profilaktyka społeczna to nic innego jak zapobieganie niekorzystnym zjawiskom, które mogą pojawić się w wielu sferach życia, to zapobieganie przewidywanym zagrożeniom. Działania profilaktyczne podejmowane przez tomaszowską Komendę Policji, to m.in. szereg spotkań z uczniami szkół podstawowych i szkół średnich, przypominających o rozsądnej nieufności wobec osób obcych, to pogadanki o cyberbezpieczeństwie, o hejcie, o szkodliwości szerokorozumianych używek, o mowie nienawiści i przemocy rówieśniczej jak i konsekwencjach prawnych.

Tabela nr 12. Dane statystyczne dotyczące realizacji zadań przez Komendę Powiatową Policji w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.

l.p.	Zakres danych	2021	2022	2023	2024
1	Czyny karalne z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	22	18	27	26
2	Czyny karalne z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione przez nieletnich	6	2	3	2
3	Wszczęcie procedury „Niebieskiej karty”	173	128	104	159
4	Sprawy przemocy domowej pod wpływem alkoholu	107	77	86	97
5	Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej	113	154	124	222
6	Liczba przekazanych spraw do Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	20	31	41	25

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Tomaszowie Maz.

8. Powiatowy Urząd Pracy, ul. Św. Antoniego 41, 97- 200 Tomaszów Maz.

Poziom aktywizacji zawodowej u osób z zaburzeniami psychicznymi jest dość niski. Prawdopodobnie spowodowane jest to następującymi czynnikami:

- ✓ obniżoną motywacją do podjęcia pracy przez osoby z niepełnosprawnością wynikającą ze specyfiki schorzenia,
- ✓ ostrożnością pracodawców w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością, m.in. z uwagi na prawdopodobieństwo absencji chorobowej, niedostateczną wiedzę na temat specyfiki poszczególnych chorób,
- ✓ dezaktualizacją kwalifikacji zawodowych z powodu niepełnosprawności,
- ✓ wstydem środowiskowym (dotyczy głównie osób z chorobami psychicznymi: nerwice, depresje, schizofrenie), wywodzącym się z braku akceptacji osób chorych, często nawet strachem, spowodowanym zbyt małą wiedzą na temat tego rodzaju schorzeń.

Tabela nr 13. Formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024

l.p.	Formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2021	2022	2023	2024
1	Szkolenia	1	0	0	1
2	Staż	2	1	2	5
3	Prace interwencyjne	0	2	0	0
4	Roboty publiczne	0	1	0	0
5	Prace społecznie użyteczne	3	1	1	1
6	Bon na zasiedlenie	0	0	0	0
7	Poradnictwo indywidualne	13	22	12	21
8	Refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy	3	0	0	4
9	Jednorazowe środki na podjęcie własnej działalności gospodarczej	0	1	0	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Maz.

9. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi w gminnych ośrodkach pomocy społecznej.

Udzielanie pomocy w związku z zaburzeniami psychicznymi odnoszone jest zwyczajowo do świadczeń opieki zdrowotnej oraz działalności wyspecjalizowanych w tym zakresie podmiotów leczniczych. Tak postrzegana pomoc utożsamiana jest z leczeniem, jednak nie każda osoba z zaburzeniami psychicznymi tego wymaga. Część osób cierpi na zaburzenia, które nie kwalifikują się do leczenia. Większość takich osób funkcjonuje w swoim środowisku samodzielnie lub pod opieką rodziny, niemniej zaburzenia psychiczne nierzadko są przyczyną powstawania trudnych sytuacji życiowych, których dana osoba nie jest w stanie przezwyciężyć.

Zebrane dane obrazują ilość osób z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką na przestrzeni lat 2021-2024 przez miejski oraz gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu tomaszowskiego.

Tabela nr 14. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi będących pod opieką gminnych ośrodków pomocy społecznej w latach 2021-2024.

	GOPS/MOPS	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi będącymi pod opieką mops/gops w latach			
		2021	2022	2023	2024
1	MOPS w Tomaszowie Maz.	153	159	163	179
2	GOPS w Będkowie	17	18	22	23
3	GOPS w Budziszewicach	17	18	20	19
4	GOPS w Czerniewicach	1	1	1	4
5	GOPS w Inowłodzu	2	2	2	3
6	GOPS w Lubochni	17	17	42	63
7	GOPS w Rokicinach	33	34	32	32
8	GOPS w Rzeczczy	34	39	44	42
9	GOPS w Tomaszowie Maz.	19	19	20	18
10	MOPS w Ujeździe	38	39	41	45
11	GOPS w Żelechlinku	25	31	24	27

W myśl art. 8 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego pomoc społeczna w porozumieniu z podmiotami leczniczymi udzielającymi świadczeń zdrowotnych w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizuje na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi mają prawo do pomocy społecznej na zasadach ogólnych, po spełnieniu określonych warunków, jak również przysługują im szczególne rodzaje świadczeń adresowanych wyłącznie lub przede wszystkim do tej grupy świadczeniobiorców. Takie założenie wpisują się w wytyczne ustawodawcy wyrażone w art. 8 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. Dzięki takim rozwiązaniom, pomoc pozwala na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych oraz na rozwijanie umiejętności samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Tabela nr 15. Rodzaje pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu tomaszowskiego w latach 2021-2024.

Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Budziszewicach	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	16	17	20	19
Praca socjalna	13	15	9	11
Świadczenia pielęgnacyjne	6	5	5	8
Zasiłek stały	3	3	2	3
Zasiłek okresowy	3	2	1	1
Zasiłek celowy	4	6	4	4
Dożywianie	3	4	2	3
Usługi opiekuńcze	-	-	-	-
Asystent rodziny	-	-	-	-
Zasiłek rodzinny z dodatkami	4	3	6	6
Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Będkowie	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	14	15	19	19
Praca socjalna	4	4	5	5
Świadczenia pielęgnacyjne	3	4	5	5
Zasiłek stały	4	4	5	6
Zasiłek okresowy	-	-	1	1
Zasiłek celowy	1	2	5	2
Dożywianie	1	-	-	-
Usługi opiekuńcze	-	-	-	-
Asystent rodziny	-	-	-	-
Zasiłek rodzinny z dodatkami	1	1	2	2
Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Czerniewicach	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	-	-	-	-
Praca socjalna	1	1	1	4
Świadczenia pielęgnacyjne	-	-	-	-
Zasiłek stały	-	-	-	2
Zasiłek okresowy	-	-	-	1
Zasiłek celowy	-	-	-	1
Dożywianie	-	-	-	-
Usługi opiekuńcze	-	-	-	-
Asystent rodziny	-	-	-	-
Zasiłek rodzinny z dodatkami	-	-	-	-

Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Inowlodzu	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	2	2	2	3
Praca socjalna	2	2	2	3
Świadczenia pielęgnacyjne	2	2	2	-
Zasiłek stały	-	-	-	-
Zasiłek okresowy	-	-	-	-
Zasiłek celowy	-	-	-	-
Dożywianie	-	-	-	-
Usługi opiekuńcze	2	2	2	-
Asystent rodziny	-	-	-	-
Zasiłek rodzinny z dodatkami	2	2	2	2
Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Lubochni	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	8	10	31	50
Praca socjalna	9	7	11	13
Świadczenia pielęgnacyjne	3	3	9	16
Zasiłek stały	3	3	5	6
Zasiłek okresowy	-	-	-	-
Zasiłek celowy	3	2	3	3
Dożywianie	1	3	3	4
Usługi opiekuńcze	1	1	1	2
Asystent rodziny	2	2	2	2
Zasiłek rodzinny z dodatkami	1	1	1	1
Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Rokicinach	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	24	25	24	24
Praca socjalna	-	-	-	-
Świadczenia pielęgnacyjne	4	4	3	3
Zasiłek stały	4	4	4	4
Zasiłek okresowy	-	-	-	-
Zasiłek celowy	1	1	1	1
Dożywianie	-	-	-	-
Usługi opiekuńcze	-	-	-	-
Asystent rodziny	-	-	-	-
Zasiłek rodzinny z dodatkami	-	-	-	-
Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Rzeczy	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	18	21	25	27
Praca socjalna	16	22	23	18
Świadczenia pielęgnacyjne	3	3	5	5
Zasiłek stały	10	12	12	12
Zasiłek okresowy	0	0	1	0
Zasiłek celowy	4	6	7	2
Dożywianie	7	14	11	6
Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Asystent rodziny	5	5	6	6
Zasiłek rodzinny z dodatkami	3	4	3	3
Rodzaje pomocy oferowanej przez MOPS w Ujeździe	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	30	31	31	33
Praca socjalna	8	8	10	12
Świadczenia pielęgnacyjne	4	4	5	5
Zasiłek stały	8	8	10	12
Zasiłek okresowy	1	2	1	2
Zasiłek celowy	4	5	8	12
Dożywianie	-	-	-	-
Usługi opiekuńcze	-	-	-	-

Asystent rodziny	-	-	-	-
Zasiłek rodzinny z dodatkami	5	5	5	5
Rodzaje pomocy oferowanej przez MOPS w Tomaszowie Maz.	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	143	192	150	168
Praca socjalna	253	250	242	262
Świadczenia pielęgnacyjne	18	26	25	34
Zasiłek stały	133	142	125	159
Zasiłek okresowy	27	40	42	46
Zasiłek celowy	33	32	51	52
Dożywianie	76	83	124	134
Usługi opiekuńcze	4	6	6	11
Asystent rodziny	-	-	-	-
Zasiłek rodzinny z dodatkami	346	445	177	169
Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Tomaszowie Maz.	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	11	11	11	10
Praca socjalna	19	19	20	18
Świadczenia pielęgnacyjne	6	5	6	5
Zasiłek stały	9	10	9	9
Zasiłek okresowy	-	-	-	-
Zasiłek celowy	-	-	-	-
Dożywianie	-	-	-	-
Usługi opiekuńcze	4	4	5	3
Asystent rodziny	-	-	-	-
Zasiłek rodzinny z dodatkami	4	4	5	3
Rodzaje pomocy oferowanej przez GOPS w Żelechlinku	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	9	10	11	11
Praca socjalna	21	13	6	9
Świadczenia pielęgnacyjne	1	1	1	1
Zasiłek stały	4	6	6	7
Zasiłek okresowy	0	0	0	1
Zasiłek celowy	7	6	9	11
Dożywianie	0	0	0	1
Usługi opiekuńcze	2	3	2	1
Asystent rodziny	0	0	0	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	0	0	0	0
Ogółem rodzaje udzielonej pomocy w powiecie tomaszowskim	2021	2022	2023	2024
Zasiłek pielęgnacyjny	261	319	305	345
Praca socjalna	342	337	324	350
Świadczenia pielęgnacyjne	47	53	61	77
Zasiłek stały	174	188	173	214
Zasiłek okresowy	31	44	45	51
Zasiłek celowy	56	58	83	86
Dożywianie	87	104	140	148
Usługi opiekuńcze	13	16	16	17
Asystent rodziny	7	7	8	8
Zasiłek rodzinny z dodatkami	365	464	199	189

Źródło: MOPS-y i GOPS-y z terenu powiatu tomaszowskiego.

Z art. 8 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego wynika, że główną rolę w tworzeniu oparcia społecznego odgrywają jednostki organizacyjne i inne podmioty, działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Najważniejsze znaczenie w systemie pomocy

społecznej przypisuje się instytucjom lokalnym, zwłaszcza gminnym. Gmina jako najmniejsza i najbliższa człowiekowi wspólnota samorządowa może szybko rozpoznać występujące zagrożenia i potrzeby oraz podjąć odpowiednie działania.

Tabela nr 16. Zestawienie dodatkowych form pomocy i wsparcia oferowanych przez środki pomocy społecznej z terenu powiatu tomaszowskiego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Będkowie		
Komórka leczenia uzależnień		brak
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	funkcjonuje	
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi		brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Budziszewicach		
Komórka leczenia uzależnień		brak
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą		brak
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi		brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniewicach		
Komórka leczenia uzależnień		brak
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą		brak
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi		brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu		
Komórka leczenia uzależnień	funkcjonuje	
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	funkcjonuje	
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi		brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubochni		
Komórka leczenia uzależnień	funkcjonuje	
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą		brak
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	funkcjonują	
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rokicinach		
Komórka leczenia uzależnień		brak
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	funkcjonuje	
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi		brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeczy		
Komórka leczenia uzależnień	funkcjonuje	
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą		brak
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	funkcjonują	
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Maz.		
Komórka leczenia uzależnień		brak
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą		brak
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi		brak

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Maz.		
Komórka leczenia uzależnień	funkcjonuje	
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	funkcjonuje	
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	funkcjonują	
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe		
Komórka leczenia uzależnień		brak
Zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje	
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą		brak
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	funkcjonują	
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku		
Komórka leczenia uzależnień		brak
Zespół interdyscyplinarny		brak
Punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą		brak
Szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi		brak

Źródło: MOPS i GOPS-y z terenu powiatu tomaszowskiego.

10. Dom Pomocy Społecznej Nr 1, ul. Polna 56 w Tomaszowie Maz.

Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim ul. Polna 56 przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekłe somatycznie chorych. Jest to placówka stacjonarna, umożliwiająca mieszkańcom zarówno pobyt stały, jak i okresowy - zapewniająca całodobową opiekę. Decyzję o skierowaniu do DPS i decyzję ustalającą opłatę za pobyt wydaje organ gminy właściwy dla tej osoby, w dniu jej kierowania do Domu Pomocy Społecznej. Decyzje o umieszczeniu w Domu Pomocy Społecznej wydaje Starosta Powiatu Tomaszowskiego.

Tabela nr 17. Dane statystyczne dotyczące ilości mieszkańców w DPS nr 1 w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.

l.p.	Zakres danych	2021	2022	2023	2024
1	Ilość mieszkańców- stan na koniec roku	141	148	147	154
2	Ilość mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi (z wyłączeniem osób uzależnionych)	51	55	58	61
3	Ilość mieszkańców uzależnionych od alkoholu	15	14	14	12

Źródło: DPS Nr 1 w Tomaszowie Maz.

11. Dom Pomocy Społecznej Nr 2, ul. Jana Pawła II 37 w Tomaszowie Maz.

Dom Pomocy Społecznej Nr 2 jest placówką stacjonarną przeznaczoną dla 120 osób w podeszłym wieku, potrzebujących całodobowej opieki, umożliwia pobyt stały i na czas określony. Oferta Domu skierowana jest do osób, które wymagają kompleksowych usług w zakresie zaspokojenia potrzeb bytowych, opiekuńczych i terapeutycznych.

Tabela nr 18. Dane statystyczne dotyczące ilości mieszkańców w DPS nr 2 w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.

l.p.	Zakres danych	2021	2022	2023	2024
1	Ilość mieszkańców- stan na koniec roku	97	90	96	102
2	Ilość mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi (z wyłączeniem osób uzależnionych)	40	39	48	49
3	Ilość mieszkańców uzależnionych od alkoholu	7	8	9	11

Źródło: DPS nr 2 w Tomaszowie Maz.

12. Warsztaty Terapii Zajęciowej

Na terenie powiatu tomaszowskiego funkcjonują 3 Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych:

- Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń”, Popielawy 118, 97-221 Rokiciny;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Fundacji Społecznej „RAZEM”, ul. Polna 56 a, 97-200 Tomaszów Mazowiecki;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych, ul. Majowa 1/13, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.

Głównym założeniem działania tych jednostek jest rehabilitacja zawodowa uczestników. Warsztaty Terapii Zajęciowej są placówką pobytu dziennego. Warsztaty aktywnie wspomagają proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością, przede wszystkim stwarzają osobom z niepełnosprawnością niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia, rozwijają umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, oraz zaradności osobistej; przygotowują do życia w środowisku społecznym, w szczególności poprzez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów i decydowania o swoich prawach oraz poprzez rozwój innych umiejętności niezbędnych w niezależnych życiu.

13. Stowarzyszenia i fundacje na rzecz osób niepełnosprawnych.

Ważną rolą w zakresie wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin pełnią organizacje pozarządowe. Nikt lepiej nie zna środowiska osób z zaburzeniami psychicznymi jak oni sami poprzez organizowanie się w związki, fundacje i stowarzyszenia oraz działanie w zakresie wsparcia, samopomocy, rozwijania współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi placówkami.

Fundacja Arka Nadziei, ul. Dzieci Polskich 41a, 97-200 Tomaszów Maz.

Celem fundacji jest zwiększenie dostępności pomocy materialnej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób młodych- uzależnionych od substancji psychoaktywnych, ubogich i nieporadnych życiowo, wsparcie dzieci i dorosłych w sytuacjach przemocy domowej, pokazanie drogi wyjścia z kryzysu oraz ochrona zdrowia psychicznego.

Rezultatem działania fundacji Arka Nadziei, są:

- efekty społeczne: resocjalizacja, przywrócenie osoby uzależnionej do życia w społeczeństwie i rodzinie, wsparcie ekonomiczne;
- efekty wychowawcze: nauczanie życia w uczciwości, bez łamania prawa;
- efekty psychologiczne: zwiększenia samokontroli, asertywności, odpowiedzialności za siebie i podejmowane decyzje, poczucie bezpieczeństwa, ochrona zdrowia psychicznego.

Rezultatem działań fundacji jest zmniejszenie przestępczości wśród osób nieletnich, wychodzenie rodziców z dysfunkcji w rodzinie (która jest główną przyczyną wzrostu narkomanii), terapia osób uzależnionych i współuzależnionych, zdrowe społeczeństwo.

Tabela nr 19. Dane statystyczne z Fundacji Arka Nadziei w Tomaszowie Maz.

	Fundacja Arka Nadziei	2021	2022	2023	2024	I półrocze 2025
1	Liczba pacjentów objętych pomocą fundacji uzależnionych od substancji psychoaktywnych	33	46	52	65	96
2	Ilość porad/konsultacji udzielanych przez fundację	212	326	382	369	192
3	Ilość przeprowadzonych testów na obecność narkotyków	124	165	168	212	163
4	Ilość osób biorąca udział w projektach terapeutycznych współfinansowanych przez Ministra Zdrowia	150	162	162	171	125
5	Ilość osób biorąca udział w programie profilaktycznych dotyczącym HIV/AIDS współfinansowanym przez Wojewodę Łódzkiego	352 +172 rodziców/ opiekunów	362+421 rodziców/ opiekunów	461+363 rodziców/ opiekunów	477+338 rodziców/ opiekunów	-
6	Ilość osób biorąca udział w programie profilaktycznych dotyczącym przeciwdziałania uzależnieniom współfinansowanym przez Starostę Powiatowego	578+348 rodziców/ opiekunów	556+572 rodziców/ opiekunów	554+423 rodziców/ opiekunów	502+537 rodziców/ opiekunów	82+68 rodziców
7	Ilość osób objęta pomocą żywnościową w ramach współpracy z Bankiem Żywności	1000	1000	600	600	600

Źródło: Fundacja Arka Nadziei w Tomaszowie Maz.

Fundacja Społeczna RAZEM, ul. Polna 56 a, 97-200 Tomaszów Maz.

Fundacja działa na rzecz osób niepełnosprawnych powyżej 18 roku życia. Fundacja prowadzi zajęcia edukacyjne dla osób niepełnosprawnych, które doskonali ich umiejętności potrzebne w życiu codziennym. Działania prowadzone przez Fundację „RAZEM” to m.in.

zajęcia terapeutyczne, sportowe, edukacyjne, rehabilitacja zdrowotna i pomoc psychologiczna, rehabilitacja społeczna i zawodowa.

Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych POMOCNA DŁOŃ, Popielawy 118, 97-221 Rokiciny

Celem stowarzyszenia jest działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością, m.in. prowadzenie WTZ w Popielawach. Grupy osób objętych pomocą to osoby z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci z Autyzmem „ISKIERKA”, ul. Grunwaldzka 13/15, 97-200 Tomaszów Maz.

Celem stowarzyszenia jest działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością, w tym w szczególności na rzecz osób z całościowym zaburzeniem rozwoju pod postacią autyzmu oraz ze spektrum autyzmu oraz działalność na rzecz innych niż osoby z niepełnosprawnością osób zagrożonych wykluczeniem, w tym seniorów i osób poniżej 30 roku życia. Stowarzyszenie od kilku lat włącza się w akcję „Pomaluj mój świat na niebiesko”.

V. Harmonogram zadań Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Tomaszowskiego w oparciu o Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030

Cel główny 1 - Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb

Cel szczegółowy	Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej				
L.p.	Zadania	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący
1.	Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju Centrum Zdrowia Psychicznego oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży.	Opracowanie programu.	Samorząd powiatowy, TCZ	Realizacja w trakcie trwania programu	Liczba wdrożonych do realizacji programów.
2.	Utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego.	Utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego na terenie Powiatu Tomaszowskiego w strukturach TCZ Sp. z o.o. w Tomaszowie Maz.	TCZ	zrealizowano	Liczba utworzonych CZP.
Cel szczegółowy	Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego				
L.p.	Zadanie	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący

1.	Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej.	- Stała poprawa warunków funkcjonowania mieszkańców domów pomocy społecznej; - szkolenia i podnoszenie kwalifikacji kadry realizującej zadania z zakresu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi; - rozwój istniejącej bazy usług opiekuńczych, bytowych i mieszkaniowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi; - dostosowywanie form pomocy i terapii do stanu psychicznego i potrzeb mieszkańców DPS, uczestników WTZ.	Samorząd powiatowy, Organizacje pozarządowe, DPS, WTZ, PCPR	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	Liczba osób korzystających z wsparcia. Liczba osób biorących udział w szkoleniach.
2.	Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Udzielanie wsparcia finansowego i pozafinansowego organizacjom pozarządowym w działaniach na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.	Samorząd powiatowy	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	Liczba projektów, które otrzymały wsparcie.
3.	Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie	- Dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych; - dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych dla osób z niepełnosprawnością; - dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się, technicznych, architektonicznych osób z niepełnosprawnością i rozszerzenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin; - opieka wytechnieniowa.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	- Liczba osób uczestnicząca w turnusach rehabilitacyjnych. - Liczba osób korzystających z dofinansowania na rehabilitację. - Liczba osób korzystających z dofinansowania likwidacji barier. - Liczba osób korzystających z opieki.
Cel szczegółowy	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi				

L.p.	Zadania	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący
1.	Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	- Organizacja szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi mających na celu zmiany kwalifikacji zawodowych dla zwiększenia szans na zatrudnienie; - objęcie osób z zaburzeniami psychicznymi indywidualnym planem działania.	Powiatowy Urząd Pracy	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	Liczba osób biorących udział w szkoleniu. Liczba osób objętych indywidualnym planem działania.
2.	Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promowanie zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	- Organizowanie spotkań z pracodawcami mających na celu promowanie zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi; - Kampania informacyjna w mediach.	Powiatowy Urząd Pracy	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	Liczba zorganizowanych spotkań. Liczba kampanii.
3.	Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy.	- Zatrudnianie osób z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi, w ramach refundacji wynagrodzeń; - Przyznawanie osobom z niepełnosprawnością jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej; - Zatrudnianie bezrobotnych i poszukujących pracy z niepełnosprawnością z orzeczoną stopniem niepełnosprawności w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, - Organizowanie staży dla osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.	Powiatowy Urząd Pracy	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	Liczba zatrudnionych osób. Liczba osób, którym udzielono wsparcia. Liczba osób zatrudnionych w ramach refundacji kosztów utworzenia stanowiska pracy. Liczba osób uczestniczących w stażu.
Cel szczegółowy	Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy				

L.p.	Zadanie	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący
1.	Powołanie lub kontynuacja lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu	Powołanie Zespołu Koordynującego realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030	Zarząd Powiatu Tomaszowskiego	Zadanie zrealizowane	Uchwała Zarządu Powiatu
2.	Opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych medycznych i społecznych świadczeń	Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2030 dla powiatu tomaszowskiego.	Powiatowy Zespół Koordynujący realizację PPOZP	Zadanie zrealizowane	Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2026-2030
3.	Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	Organizacja spotkań zespołu. Przekazywanie sprawozdań z realizacji Programu	Powiatowy Zespół Koordynujący realizację PPOZP	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	Liczba spotkań
4.	Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa, aktualizowanego corocznie przewodnika, informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w postaci papierowej lub elektronicznej).	- Opracowanie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu tomaszowskiego; - Udostępnienie przewodnika w formie: elektronicznej poprzez zawieszenie na stronie internetowej powiatu tomaszowskiego w zakładce „zdrowie” oraz papierowej- rozpowszechnienie w urzędach gmin z terenu powiatu tomaszowskiego, podmiotach leczniczych i innych miejscach ogólnie dostępnych.	Referat Zdrowia i Spraw Obywatelskich przy współpracy Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, oraz gmin powiatu tomaszowskiego.	Realizacja ciągła. Coroczna aktualizacja	Przewodnik
Cel szczegółowy	Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom				
L.p.	Zadanie	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący

1.	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno- pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli.	- Zwiększenie dostępności dzieciom i młodzieży do świadczeń zdrowotnych lekarzy psychiatry; - Organizowanie konferencji dla młodzieży, rodziców w zakresie problematyki związanej ze zdrowiem psychicznym i problemami osób chorujących na choroby psychiczne; - Rozpowszechnianie ulotek, broszur informacyjnych dotyczących ochrony zdrowia psychicznego; - Upowszechnianie informacji dotyczących instytucji działających na rzecz wsparcia dzieci/uczniów, rodzin.	Psycholodzy, pedagodzy, terapeuci, PPP	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	Liczba osób korzystających z pomocy. Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji.
2.	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.	- Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka/ucznia; - Zapewnienie specjalistycznej pomocy (pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog szkolny); - Informowanie i edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie promocji zdrowia psychicznego w obszarach przeciwdziałania uzależnieniom, patologicznym zachowaniom, depresji, samobójstwom; - Nauczanie młodzieży umiejętności radzenia sobie ze stresem i przemocą.	Nauczyciele, psycholodzy, pedagodzy, terapeuci, PPP	Realizacja ciągła w trakcie trwania programu	Liczba osób korzystających z pomocy. Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji.

VI. Monitoring i sprawozdawczość

Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu będzie polegała na gromadzeniu i analizowaniu sprawozdań dotyczących realizacji zadań wynikających z Programu przekazywanych przez podmioty wskazane do jego realizacji. Monitorowanie i ocena realizacji Programu należy do zadań Powiatowego Zespołu Koordynującego realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030.

Podsumowanie

Ochrona Zdrowia Psychicznego stanowi priorytetowe działanie określonych instytucji, jednak nie jest w stanie całkowicie przeciwdziałać zaburzeniom psychicznym. Wieloletnie doświadczenia w tym zakresie, związane z metodami leczenia, formami udzielania pomocy w obszarze placówek służby zdrowia, wskazują na konieczność ścisłej współpracy z instytucjami zapewniającymi wspomaganie w procesie edukacji (diagnoza i terapia) i pomocy społecznej oferowanej w środowisku lokalnym. Przedstawione w programie potrzeby i możliwości w zakresie różnych form działalności na rzecz ochrony zdrowia psychicznego, mogą być realizowane na terenie powiatu tomaszowskiego przez administrację samorządową, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe i inne instytucje działające na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi. Oczekiwane rezultaty to, m.in.: zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy i opieki oraz takich form wsparcia, aby mogły funkcjonować we własnym środowisku społecznym, w sposób zapewniający jak najwyższą jakość życia, kształtowanie poczucia wartości i społecznej przydatności u osób z zaburzeniami psychicznymi, ogólny dostęp do aktualnych informacji o formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Spis tabel:

1. Sytuacja demograficzna powiatu tomaszowskiego w latach 2021-2023.
2. Wybrane dane statystyczne dla powiatu tomaszowskiego za lata 2021-2023.
3. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2021-2024 wg przyczyny niepełnosprawności.
4. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2021-2024 według stopni niepełnosprawności.
5. Problematyka dotycząca zdrowia psychicznego w poszczególnych jednostkach.
6. Wybrane zagadnienia z zakresu działalności PCPR w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.
7. Wybrane zagadnienia dotyczące Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.
8. Dane statystyczne dotyczące ilości uczniów w SOSW i stopnia niepełnosprawności.
9. Dane dotyczące ilości wydanych zaświadczeń, opinii, orzeczeń u dzieci diagnozowanych i poddawanych terapii w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.

10. Dane statystyczne dotyczące ilości udzielonych porad w TCZ Sp. z o.o. w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.
11. Programy profilaktyczne realizowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.
12. Dane statystyczne dotyczące realizacji zadań przez Komendę Powiatową Policji w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.
13. Formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnością realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.
14. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi będących pod opieką gminnych ośrodków pomocy społecznej w latach 2021-2024.
15. Rodzaje pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu tomaszowskiego w latach 2021-2024.
16. Zestawienie dodatkowych form pomocy i wsparcia oferowanych przez miejski i gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu tomaszowskiego.
17. Dane statystyczne dotyczące ilości mieszkańców w DPS nr 1 w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.
18. Dane statystyczne dotyczące ilości mieszkańców w DPS nr 2 w Tomaszowie Maz. w latach 2021-2024.
19. Dane statystyczne z Fundacji Arka Nadziei w Tomaszowie Maz.